

Tertúlia

Teresa
Costa-Gramunt
Vilafranca

Terra Nutrix

Meditació sobre l'espiritualitat

La Setmana Santa, amb la culminació de la Pasqua, em trobarà llegint *Espirituals sense religió* (Fragmenta Editorial), de Laia de Ahumada, que uns anys enrere ja ens va obsequiar amb un altre llibre extraordinari, *Monges*.

Espirituals sense religió és un formidable llibre d'entrevistes a diverses persones, algunes bastant conegudes pel gran públic (d'altres no tant), com Lídia Pujol, Carles Duarte, Agustí Pàniker, Teresa Guardans, Jordi Pigem. Totes tenen en comú una vivència de l'espiritualitat com una experiència personal, sovint en la frontera de les estructures religioses, que en el nostre àmbit religiós i cultural és majoritàriament el de l'Església catòlica.

Llegint el discurs de Carles Duarte, o el de Teresa Guardans, autora d'un llibre també de lectura imprescindible, *El saber marginat* (1997), m'anava identificant amb aquesta vivència de l'espiritualitat en el marge de la religió catòlica, però no pas d'esquena, i ni molt menys refusant la saviesa que aquesta concepció de l'espiritualitat ha destil·lat durant dos mil anys. El missatge de Jesús és vigent. En aquest llibre, i per pròpia experiència, constato que hi ha gent que viu la seva espiritualitat en els afores de la llera institucional, massa rígida per a les nostres generacions quàntiques. A més, és un lloc comú que el moment que estem vivint, a tots nivells, és el d'un món naixent. Encara no sabem ben bé què neix, però ja hi ha una experiència directa, almenys en l'àmbit de l'espiritualitat,

“

La religió els és més una poètica que una dogmàtica

que ho manifesta en la manera de viure una experiència del transcendent autònoma, desvinculada de la religió oficial. Per aquestes persones, els artistes sobretot, la religió els és més una poètica que una dogmàtica. Els discursos dels entrevistats són un estímul per meditar aquestes inquietuds espirituals que, a poc a poc, gradualment, en un procés evolutiu, de maduració personal, han anat ensenyorint-se de la nostra vida quotidiana de la qual no hem esporgat aquesta experiència del transcendent, del sagrat, que, per dir-ho de manera senzilla, multiplica l'experiència ordinària i la converteix en extraordinària.

Si per al filòsof Joan-Carles Mèlich, autor de *La lectura com a pregària*, llegir li és una pregària, l'escriptura també és una pregària, almenys per a mi. I entengui's la pregària més enllà del marc religiós. Escriure és un acte d'amor, un acte relacional, una taula simbòlica per a la conversa, una invitació a la comunió de les ànimes que abraça les presents i les passades. No llegim Homer, Shakespeare, Tolstoi, Rodoreda? Escriure com llegir és un acte espiritual que no exclou la corporalitat, els cinc sentits, la intel·ligència, la creativitat. La poesia és destil·lació de l'ànima, diu Carles Duarte. Ànima que és part dels multiuniversos, ara que sabem que n'hi ha tants. La poesia és una experiència de l'infinit, i dins o fora de les religions institucionalitzades, l'espiritualitat ens connecta amb l'infinit.

Jo no sóc pas d'ací, tot i que ho sóc

Islàndia és un país peculiar des de molts punts de vista, i el lingüístic no n'és una excepció. A Europa és un cas singular: és l'únic país autènticament monolingüe, *stricto sensu*. (El somni humit dels estats centralistes tradicionals, com França, Regne Unit o, per descomptat, Espanya). A més, és el país amb la taxa d'alfabetització més elevada de tot el planeta. De manera que és lògic que Borges, un admirador de la urbanitat (de la civilitat), i també de les sagues medievals, se'n fessin ressò, de les *kenningar*. Me'l puc imaginar brandant el bastó i traçant figures homèriques en l'aire mentre recitava de memòria aquestes composicions, com si conjuminés pregàries.

Suposo que no he pogut evitar la imatge del Borges gairebé rapsode, gràcies a una cita de Montserrat Roig, que vaig llegir fa pocs dies al llibre *Ovidi Montllor*. Un obrer de la paraula, de l'alcoià Jordi Tormo, publicat per Sembra Llibres. Deia l'escriptora barcelonina en un article: "L'Ovidi creu en la màgia de la paraula de la mateixa manera que Borges, i creu que la paraula ha estat creada per a ésser dita i ésser escoltada. Com els antics joglars, puja dalt d'un escenari i transmet les paraules dels poetes tot esperant que cadascú les interpreti tal com ho necessita."

No sé si estàs al cas, Rosa, però enguany fa 20 anys que l'Ovidi Montllor "se'n va anar de vacances". No em fan gaire feliços els continus anys d'homenajes que s'organitzen a tot arreu a favor de tot i de tothom, però en el cas de l'Ovidi, en faig una excepció. A l'Ovidi se l'hauria d'estudiar a escola i se n'hauria de parlar cada dia als mitjans de comunicació. L'Ovidi, quan pujava a un escenari a cantar o feia teatre o cinema, comunicava cel, terra i infern amb aquella veu de tro que li emanava dels budells i que modulava amb una coreografia gestual perfectament estudiada. L'Ovidi, quan cantava o recitava o actuava, ens servia la paraula amb una copa de cava ben fred. I ens feia riure, plorar, estimar. I ho feia en català, "a la manera de València". L'Ovidi representa, per mi, la veu silenciada d'una part del País Valencià, d'una part que encara no està vertebrada, però que hi és. D'una part que els polítics s'han dedicat a laminar, a anorrear, però que encara batega. D'una part, en definitiva, que se sent exiliada dins i fora de casa, com el mateix Ovidi:

Jo no sóc pas d'ací, tot i que ho sóc.

Jo sóc un pelegrí d'anar per casa.

Ma casa és el món, car no sóc ric.

Ma casa és a l'entorn del qui m'entén.

D'enteniment, molt poc a casa meva.

"Darrere les paraules"

Rafel Marco
Molina

Traductor. Director
d'aixocomesdiu?
marcoimolina@aixocomesdiu.cat

Rosa Soler

espigoladora@gmail.com

Viure i sentir

Pere Queraltó
i Segarra

El Pla del Penedès

Vaig tenir l'oportunitat de participar fa pocs dies en una tertúlia distesa, diversa i dispersa vers l'espiritualitat i guiada generosament pels amics i pensadors Rosa Rabanani i Arash Arjomandi, psicòleg i filòsof, respectivament. En aquesta taula de reunió interdisciplinària varen sorgir una munió de temes referents a la vida humana que no poden ser tractats en genèric en un escrit periodístic de curta dimensió: l'amor, la mort, la divinitat, la transcendència, la religió, l'empatia, l'altruisme, però sí que es poden desgranar una mica mica en cada article. Aquests dies malauradament la notícia colpidora ha estat la mort de 150 persones del vol Barcelona-Düsseldorf. Tot i que actualment la Setmana Santa porta unes dinàmiques diverses, barreja de cultura, turisme i religió, lluny del que eren els meus dies com a infant, l'horitzó del Divendres Sant convida a reflexionar sobre la mort. La perspectiva teòrica que li dona la filosofia és diferent segons els pensadors que s'han parat a escriure i descriure aquest fet inherent als éssers vius i que en la condició d'humans i de persones pren diferents interpretacions segons la cultura en què vivim.

Podem dir, com Epicur, que la mort pròpia queda fora del nostre marc com per explicar-la o podem utilitzar dites llatines per raonar la incertesa temporal d'aquesta (*mors certa, hora incerta*). També des de la religió podem pensar que el que pot venir després d'una mort és un retrobament i per això cal el camí de la fe... pensaments que ens vénen des del pensament d'una mort que s'ha d'acceptar com a ingredient final al mateix viure, però mai es poden entendre, ni tan sols un bri, les desgràcies que pertorben el viure i que en forma d'accidents, atemptats, malalties irreversibles o extorsió (per citar-ne alguns) segueixen vides humanes d'una manera violenta, dramàtica, injustificable i que fan que, com en aquest darrer accident d'aviació als Alps, els nostres cors estiguin presos d'una ferida dolorosa i la nostra pell s'esborroni només de pensar en la manera en què aquestes vides han vist la seva fi. Qualsevol paraula escrita té poc sentit davant aquests fets, qualsevol llegat teòric queda banal davant el dolor que de per vida queda per les persones que han perdut un ser estimat. Només em queda el silenci i el meu condol des del cor.